

HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN TRAFİK KAZALARI

Öğr. Gör. Nurhan BİNGÖL

*" İlgilendiğiniz konu veya olguyu tanımlarsanız,
sizinle o konuya ilişkin her şeyi tartışırım "*

VOLTAİRE

Trafik; Yayaların, hayvanların, ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketlerine denir.

Karayolu;Trafik için kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlardır.

Trafik kazası; Karayolları üzerinde hareket halinde olan, bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ya da maddi zararlarla sonuçlanan olaya denir.

- Önceden planlanmayan, beklenmeyen ve bilinmeyen bir zamanda ortaya çıkan, can ve mal kaybı ile sonuçlanan kötü olaydır.
- DSÖ' ne göre önceden planlanmamış ve beklenmeyen, ancak yaralanma ile sonuçlanabilecek bir olaydır.
- Bilinen yanlış davranış ve ihmaller ya da nedenler zincirinin son halkası olup, daha önce alınacak önlemlerle kaçınılabılır ve korunulabilir olaydır.

Trafik Kazaları Yaygın ve Önemli midir?

"Herhangi bir şeyi ölçebiliyor ve sayı ile ifade edebiliyorsanız,onu gerçekten biliyorsunuz demektir"

Lord KELVİN

Kazaların Halk Sağlığı Yönünden Önemi

- 2002 yılında dünyada yaklaşık 1.18 milyon kişi trafik kazaları sonucunda hayatını kaybetmiştir.
- Kazaya bağlı ölümlerin %50'si 15-64 yaş arasında görülürken,
- 15-24 yaş arası tüm ölümlerin %50'si kazalar sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kazaların Halk Sağlığı Yönünden Önemi

- Sık görölme
- Sık öldürme
- Sık sakat bırakma
- Ekonomik kayıp

Kazaların Halk Sağlığı Yönünden Önemi

- Sanayileşmiş ülkelerde kazalar, kalp hastalıkları ve kanserlere bağlı ölümlerden sonra en sık görülen ölüm nedenleridir.
- DSÖ, 2020 yılında trafik kazalarının yarattığı sağlık yükünün diğer sağlığı etkileyen sebeplere göre 3.sırada olacağını söylemektedir.

Kazaların Halk Sağlığı Yönünden Önemi

- DSÖ tahminlerine göre trafik kazalarından ölenlerin sayısı 2020 yılında 2.3 milyona yükselecektir.

Trafik kazalarının sıklığını ve ölümcüllüğünü ölçmek için kullanılan ölçütler

- Mutlak sayılar
- Birim zamandaki sıklık
- Nüfusa göre sıklık
- Araç sayısına göre sıklık
- Kat edilen yol uzunluğuna göre sıklık

TRAFİK KAZALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ TRAFİK KAZALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI

A. Kaza	B. Ölü	C. Yaralı	D. Maddi Hasar Miktarı (ABD \$)	
	A	B	C	D
1980	36.914	4.199	24.608	26.975.551
1981	40.953	4.441	29.744	25.262.837
1982	46.249	4.884	35.976	24.919.543
1983	55.208	5.201	44.769	27.988.064
1984	60.840	5.731	50.521	25.765.732
1985	65.831	5.680	51.586	29.543.888
1986	92.625	7.315	71.264	51.617.404
1987	110.207	7.530	80.321	70.517.061
1988	107.651	6.846	79.174	69.394.070
1989	103.758	6.332	80.013	82.058.905
1990	115.295	6.286	87.693	111.836.782
1991	142.145	6.231	90.520	119.267.346
1992	171.741	6.214	94.824	135.548.680
1993	208.823	6.457	104.330	156.782.527
1994	233.803	5.942	104.717	124.453.944
1995	279.663	6.004	114.319	161.621.324
1996	344.641	5.428	104.599	200.525.273
1997	387.533	5.181	106.146	222.862.434
1998	440.149	4.935	114.552	293.973.383
1999	438.338	4.596	109.899	261.200.321
2000	466.385	3.941	115.877	341.685.292
2001	409.407	2.954	94.497	180.131.174
2002(*)	407.247	2.885	93.713	216.970.698
<i>NOT: * Maddi hasar miktarında baz olarak alınan ABD\$ kuru T.C.Merkez Bankasından alınmış olup, yıl sonu itibariyledir.</i>				
<i>(*) 2002 yılı kaza, ölü, yaralı ve maddi hasar miktarları; Trafik İstatistik Yıllığı hazırlanıncaya kadar geçici bilgi niteliği taşımaktadır.</i>				

Türkiye'de acil servislere kaza nedeniyle yapılan başvuruların;

%40'ı trafik,

%25'i ev,

%20'si iş kazalarıdır.

%15'i ateşli silah

yaralanmalarıdır.

Çeşitli ülkelerin trafik kazaları verilerinin karşılaştırılması(1999)

ÜLKELER	Kaza Sayısı	10.000 Araca düşen	
		Yaralı	Ölü
Japonya	850.368	1 348	13
Almanya	395.689	1 030	15
Kore	275.938	3 080	82
İspanya	97.811	477	13
TÜRKİYE	63.515	1 244	52
İsviçre	23.434	661	13
Macaristan	18.923	912	48
İsveç	15.834	477	13
Finlandiya	6.997	377	18
Yeni Zelanda	8.444	495	21
Lüksemburg	1.062	494	19

Türkiye'de yaşayan bir bireyin motorlu araçlar tarafından kat edilen her birim mesafe başına trafik kazası sonucu ölme riski:

İngiltere' de yaşayan bir bireyden **13.5 kat**
ABD' de yaşayan bir bireyden **10 kat**
Japonya'da yaşayan bir bireyden ise **7.2 kat**
daha fazladır.

Trafik kazalarından sonra ölümlerin sıklığı

- Kazanın şiddeti
- Kişinin pozisyonu ve özellikleri
- Pasif güvenlik önlemleri
- Aktif güvenlik önlemleri
- Kurtarma ve ilkyardım hizmetlerinin süre ve niteliği
- Tıbbi hizmetlere ulaşma süresi ve niteliğinden etkilenmektedir.

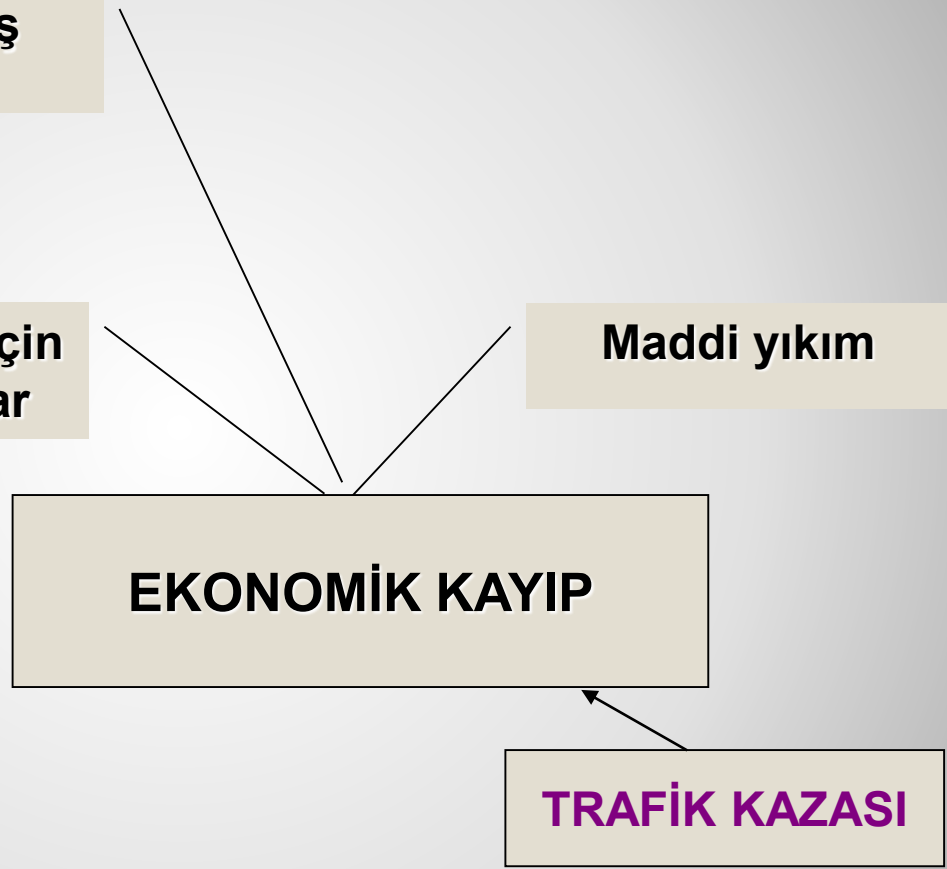
**Kazaya karışanların iş
gücü kaybı**

**Yaralananların tedavisi için
yapılan tıbbi harcamalar**

Maddi yıkım

EKONOMİK KAYIP

TRAFİK KAZASI

Trafik kazaları engellenebilir ve sonuçları en aza indirgenebilir.

Trafik kazalarını önlemede sağlıklı bir çözüm üretebilmek için ***epidemiyolojik araştırmalara*** gereksinim vardır.

Trafik kazalarına neden olan etmenler

- ETKEN
- KİŞİ
- ÇEVRE

2002 yılında trafik kazalarına neden olan unsurlar ve oranları

KUSUR UNSURLARI	KUSUR ORANI (%)		
	Yerleşim Yeri	Yerleşim Yeri Dışı	Toplam
SÜRÜCÜ	97,44	95,98	97,29
YAYA	2,36	1,81	2,31
ARAÇ	0,06	1,52	0,21
YOL	0,05	0,57	0,10
YOLCU	0,09	0,12	0,09
TOPLAM	100,00	100,00	100,00

Trafik kazalarına neden olan etmenler

1) ETKEN / ARAÇ

- Araç içi etmenler
- Araç hareket, kontrol ve diğer düzenekleri ile ilgili etmenler
- Araç tipine ilişkin etmenler

Trafik kazalarına neden olan etmenler

2)KİŞİ

- Sürücü
- Yaya
- Yolcu

SÜRÜCÜ KUSURU	Oran (%)	SÜRÜCÜ KUSURU	Oran (%)
Arkadan çarpma	18.04	Hatalı dönüş	4.64
İlk geçiş hakkına uymama	12.04	Duran araca çarpma	2.84
Aşırı hız	8.68	Alkol	2.66
Hatalı sollama	8.67	Kırmızı ışıktta geçme	1.95
Şerit ihlali	5.24	Yorgunluk	1.52

2002 YILI ARALIK AYINDA TRAFİK KAZALARINA NEDEN OLAN YAYA KUSURLARI VE ORANLARI

A. Yerleşim Yeri B. Yerleşim Yeri Dışı C. Toplam

YAYA KUSURLARI	KUSUR					
	SAYISI			ORANI (%)		
	A	B	C(*)	A	B	C
Yola Birden Bire Çıkmak	265	34	299	34,91	44,74	35,81
Araçlara İlk Geçiş Hakkını Vermemek	269	17	286	35,44	22,37	34,25
Yol İçinde Yürümek, Oynamak, Oturmak	83	9	92	10,94	11,84	11,02
Duran Taşıtın Önünden, Arkasından Çıkmak	59	2	61	7,77	2,63	7,30
Kırmızı Işıқта Geçmek	38	4	42	5,01	5,26	5,03
Görünürlüğü Artırıcı Tedbirleri Almamak	7	2	9	0,92	2,63	1,08
Hareket Halindeki Taşıta Asılmak	6	1	7	0,79	1,32	0,84
Otoyola Girmek	0	5	5	0,00	6,58	0,60
Yol İçerisinde Hatalı Şekilde Elle Araç Sürmek	3	0	3	0,40	0,00	0,36
Yol İçerisinde Hatalı Şekilde Hayvan Sevki	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Diğer	29	2	31	3,82	2,63	3,71
TOPLAM	759	76	835	100,00	100,00	100,00

**2002 YILINDA TRAFİK KAZALARINA NEDEN OLAN
YOLCU KUSURLARI VE ORANLARI**

A. Yerleşim Yeri B. Yerleşim Yeri Dışı C. Toplam

YOLCU KUSURLARI	KUSUR					
	SAYISI			ORANI (%)		
	A	B	C	A	B	C
Taşıttın Dışında (Çamurluk vs.) Seyahat Etmek	93	16	109	23,54	27,59	24,06
Habersiz İnmek Veya Binmek	79	16	95	20,00	27,58	20,97
Hareket Halindeki Taşıttan Yere Atlamak	41	4	45	10,38	6,90	9,94
Taşıttan Sarkmak	36	7	43	9,11	12,07	9,49
Taşıttın İçinde Gayri Nizami Hareket Etmek	38	3	41	9,62	5,17	9,05
Açık Yük Üzer. Gay. Niz. Ve Teh. Şek. Sey. Etme.	37	3	40	9,37	5,17	8,83
Diğer	71	9	80	17,98	15,52	17,66
TOPLAM	395	58	453	100,00	100,00	100,00

Trafik kazalarına neden olan etmenler

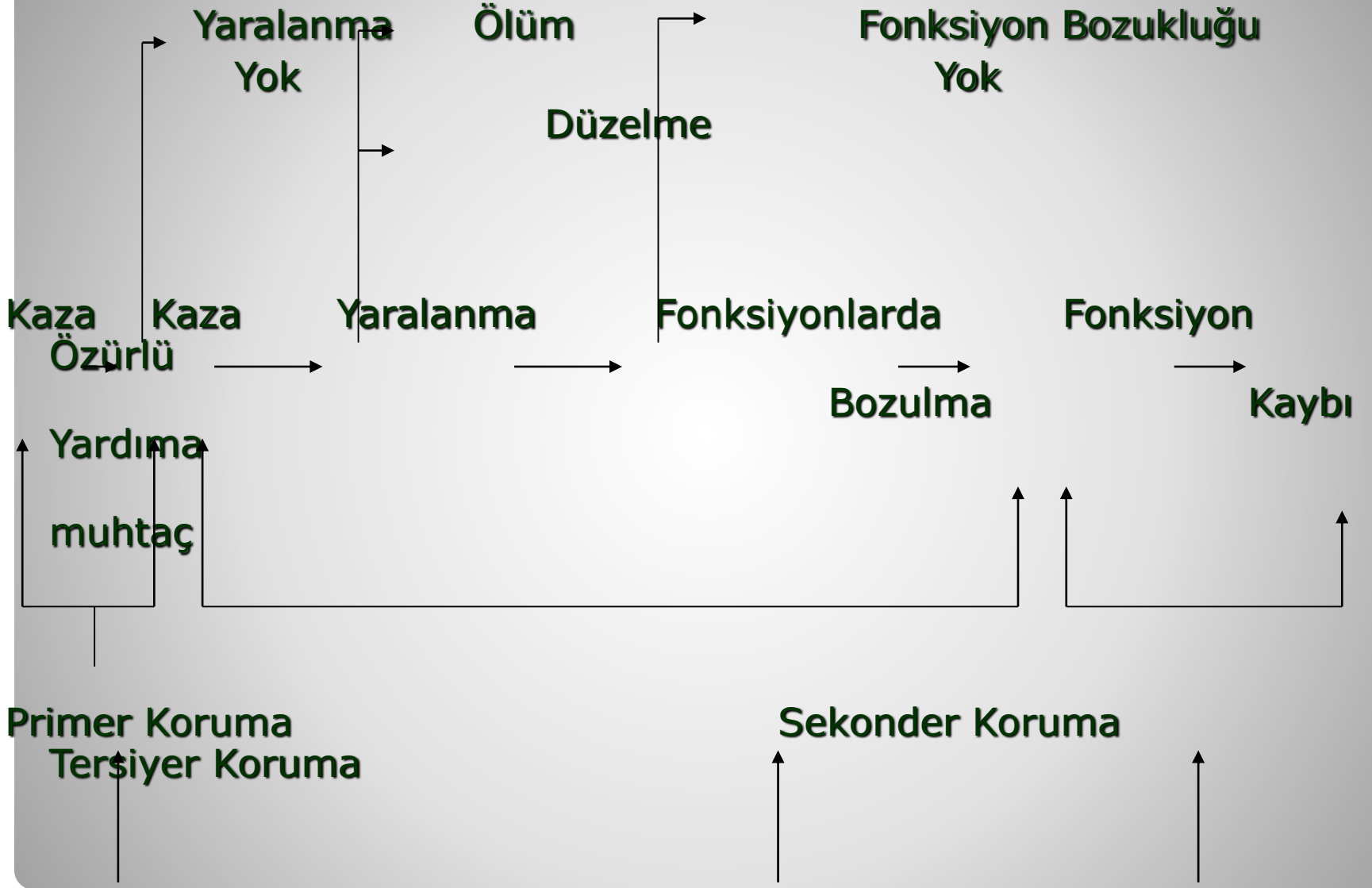

3) ÇEVRE ETMENLERİ

- Yol
- Yer
- Zaman

TRAFİK KAZALARINDAN KORUNMA

?
? **Sonuçlar ve Korunma Tipleri**

?
Şekil: Kazalarda Olası

Kazaların Önlenmesinde 4 E

- Education (Eğitim)
- Engineering (Alt Yapı)
- Enforcement (Yasal Düzenlemeler)
- Emergency Care and First Aid (Acil Yardım ve İlk Yardım)

TRAFİK KAZALARINDAN KORUNMA POLİTİKALARI

Trafik kazalarının önlenmesi için yapılan çalışmalarla trafik kazalarının sayıları Danimarka'da % 70,Fransa ve ABD' de % 60 oranında azaltılmıştır.

TRAFİK KAZALARINDAN KORUNMA POLİTİKALARI

KARAYOLLARININ VE TRAFİK GÜVENLİĞİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ PROJESİ (1996-1999)

Amaç: Karayollarında meydana gelen trafik kazalarında ölüm ve sakatlanma oranlarını azaltmaktır.

TRAFİK KAZALARINDAN KORUNMA POLİTİKALARI

**Acil Durum Hizmetlerinin Güçlendirilmesi
ve Trafik Kazaları Yaralanmalarından
Ölümlerin Azaltılması Projesi**

**(2002 -2003 İki Yıllık İşbirliği
Anlaşması)**

TRAFİK KAZALARINDAN KORUNMA POLİTİKALARI

Sağlık 21

Hedef 3: 2020 yılına kadar, kaza, şiddet ve afetlere bağlı yaralanmaları, sakatlıkları ve ölümleri önemli ölçüde azaltmak ve bunun sürekliliğini sağlamak.

3.1. 2020 yılına kadar, yüz milyon taşıt kilometreye düşen kaza sayısını % 30 azaltmak, trafik kazaları sonrası acil sağlık hizmetlerine ulaşabilirliği % 35 artırmak

İlkeler:

- Bütün kazaları azaltıcı hukuki, teknik, örgütsel, ve eğitimle ilgili önlemler alınmalıdır.
- Kazalardan kaynaklanan ölümleri azaltabilmek için ilk yardım ve acil yardım ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.
- Gerek kazaları, gerek kazalardan kaynaklanan ölümleri azaltabilmek için öncelik verilecek en önemli konu eğitimidir.
- Sektörlerarası işbirliği mutlaka sağlanmalıdır.

Stratejiler:

- Sürücü adaylarının sağlık durumlarının daha iyi belirlenmesi sağlanacaktır.Sakatların sürücülük koşulları yeniden gözden geçirilecektir.
- Bir geçiş dönemi ile birlikte ağır vasıta sürücülerinin en az lise mezunu olma zorunluluğu getirilecektir.
- Emniyet kemerlerinin arka koltukta oturanlar ve taksi sürücülerince de kullanılma zorunluluğu getirilecektir.
- Örgün eğitim ve kitle iletişim araçları ile yoğun programlar düzenlenecektir.

Stratejiler:

- Demir ve deniz yolu taşımacılığı geliştirilecektir.
- Trafikten sorumlu birimin daha güçlü bir şekilde örgütlenmesi sağlanacaktır.
- Halka ve özel gruplara yönelik ilk yardım kursları düzenlenecektir.
- Acil hizmetlerle ilgili bir ana plan hazırlanacaktır.

Önlemler

- Araçların ön ve arka koltuklarında emniyet kemeri bulundurulmalı
- Araçlarda sürekli ve düzenli teknik kontroller yapılmalı
- Araçlarda ilk yardım çantaları tam ve eksiksiz olarak bulundurulmalı
- Sürücüler başta olmak üzere ilgili kişiler ilk yardım konusunda eğitilmeli
- Kurumsal temelde ilk yardım ve acil bakım hizmeti veren birimler kurulmalı, olanlar iyileştirilmeli, işlevselliği sağlanmalı

Önlemler

- Kazalar ile ilgili enformasyon sistemi kurulmalı
- Yaralılar için uygun ve örgütlü taşıma sistemi kurulmalı
- Sürücü ve yayalar trafik kuralları konusunda bilinçlendirilmeli ve eğitimleri konusunda etkili programlar hazırlanmalı
- Çalışmalar sektörler arası işbirliği ve kitle iletişim araçları ile desteklenmeli
- Yolların alt yapıları iyileştirilmeli

Önlemler

- Trafik kazaları sırasında tutulan tutanaklar epidemiyolojik inceleme yapmaya uygun bir yapıya kavuşturulmalı
- Epidemiyolojik yöntemlerle araştırmalar yapılarak kazalara etki eden gerçek etmenler bulunmalı
- Ülke koşullarına uygun ulaştırma sistemi kurulmalıdır.

Kazasız günler dileğiyle ...